

Lieksan kaupungin lausunto jätepoliittisesta ohjelmasta vuoteen 2030

Kaupunginhallitus 20.03.2023 § 100
130/00.04.01/2023

Valmistelija Ympäristönsuojelusihteeri

Lausuntopyyntö

Savo-Pielisen jätelautakunta pyytää Lieksan kaupungin lausuntoa jätepoliittinen ohjelma vuoteen 2030 -luonnoksesta. Lausunto tulee toimittaa 31.3.2023 mennessä sähköisesti jätelautakunnan asiointisähköpostiin, jatelautakunta@kuopio.fi. Jätelautakunta käsittelee jätepoliittista ohjelmaa vielä keväällä. Tämän jälkeen ohjelma lähtee kuntiin hyväksyttäväksi.

Jätepoliittinen ohjelma on Savo-Pielisen jätelautakunnan ja Jätekuukko Oy:n toimialueen kuntien yhteinen näkemys siitä, miten seudun jätehuoltoa toteutetaan ja kehitetään ohjelmakaudella 2023–2030. Jätepoliittisessa ohjelmassa kunnat asettavat yhteisiä kehittämistavoitteita kunnan vastuulle kuuluvalla jätehuollolla ja määrittelevät tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisia toimenpiteitä. Kunnan vastuulle kuuluu jätelain mukaisesti asumisessa syntyvän jätteen sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestäminen.

Valmistelua on tehty tulevaisuusajattelua hyödyntäen yhteistyössä toimialueen kuntien ja kunnallisen jäteyhtiön, Jätekuukko Oy:n, kanssa. Ohjelmaa varten on selvitetty myös keskeisten sidosryhmien ja kuntalaisten näkemyksiä jätehuollon kehittämisen suuntaviivoista ja painopisteistä.

Jätepoliittisen ohjelman keskeinen sisältö

Jätepoliittisen ohjelman visiona on, että ”arjen kiertotalous toteutuu alueella ympäristöä kunnioittaen yhteistyön ja asukkaiden tarpeita palvelevan jätehuollon voimalla”. Tavoitetta toteuttamaan on asetettu tarkempia tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä, joita toimialueen kunnat, Jätekuukko Oy ja jätelautakunta toteuttavat. Jätepolitiikkaa ohjaava keskeinen periaate on jätelakiin kirjattu yleinen velvollisuus noudattaa etusijajärjestystä.

Jätepoliittisen ohjelman asiakokonaisuudet ovat:

- Jätteettömyys ja vastuullinen kuluttaminen
- Kattava materiaalien kierto ja korkea kierrätysaste
- Asiakas- ja ympäristölähtöiset jätehuoltopalvelut

Jätteettömyys ja vastuullinen kuluttaminen sisältää toimenpiteitä, joiden tavoitteena on saada syntyvän jätteen määrä laskuun niin, että vuonna 2030 kotitalouksien jätemäärä on pienempi kuin vertailuvuonna 2020. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kulutustottumusten muutosta sekä kuntien hankintojen vastuullisuuden edistämistä. Lisäksi kiertotalousosaamisen kehittämisellä ja ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen panostamalla pyritään siihen, että tavoitteet toteutuvat arjessa ja organisaatioiden toiminnassa.

Kattavan materiaalien kierto ja korkea kierrätysaste sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään materiaalitehokkuutta ja kierrätystä niin, että kierrätysaste saavuttaa 65 % tason vuoteen 2030 mennessä. Kunnianhimoinen tavoite edellyttää merkittäviä panostuksia jätehuoltoon (esim. uudenlaisten keräysratkaisujen käyttöönottoa) sekä kiertotalouden tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämistä. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä kehittämällä ja alan toimijoiden toimintaedellytyksiä parantamalla varmistetaan, että yhteinen tavoite saavutetaan.

Asiakas- ja ympäristölähtöiset jätehuoltopalvelut -asiakokonaisuuden alle koottujen toimenpiteiden tavoitteena on, että jätehuollon asiakastyytyväisyys on korkealla tasolla ja jätehuolto toteutuu hiilineutraalisti vuoteen 2030 mennessä. Jätehuollon palvelut ja palveluverkosto toteutetaan koko toimialueella yhtenäisin periaattein ympäristönäkökohdat huomioiden ja asiakkaiden tarpeita kuunnellen niin, että jätehuolto on sujuva osa arkea. Suunnitelmallinen seuranta ja valvonta tukee ympäristövastuullisuutta varmistaen, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristöhaittoja. Jätepoliittisen ohjelman tavoitteiden pohjalta tullaan vielä myöhemmin määrittelemään tarkemmin jätehuollon palvelutaso.

Lausunto:

Jätepoliittinen ohjelma on laadittu laajassa yhteistyössä, ja asiassa on kuunneltu monia eri tahoja. Lieksasta on asukkaiden lisäksi ollut mukana suunnittelussa niin luottamushenkilöitä kuin viranhaltijoitakin. Savo-Pielisen jätelautakunta on koonnut suunnittelun pohjalta hyvän paketin. Edelliseen jätepoliittiseen ohjelmaan verrattuna ohjelmaa on tiivistetty ja se on helppo lukuisempi. Toimenpiteet eivät myöskään ole luonnoksessa niin yksityiskohtaiset, vaan on annettu tilaa myös kuntien omalle luovuudelle sekä mahdollisuudelle soveltaa toimenpiteitä omien käytäntöjen mukaisesti.

Lieksassa, kuten muissakin pitkien etäisyyksien kunnissa, on kiinnitettävä erityistä huomiota palveluiden saavutettavuuteen. Jos palvelut eivät ole helposti saavutettavia tai palvelupisteeseen on pitkä etäisyys, tavoitteet eivät tule toteutumaan. Konkreettinen olemassa oleva esimerkki heikosti jätepoliittisen ohjelman sisältöä edistävästä tavasta on tekstiilinkierrätyksen toteuttaminen Pielisen Karjalan alueella. Lieksalaisten käytettävissä oleva lähin kierrätyspiste sijaitsee Nurmeksessa. On selvää, etteivät lieksalaiset tule viemään kierrätettäviä materiaaleja lähes 60 kilometrin päähän Nurmekseen. Ne tulevat menemään edelleen sekajätteisiin. Jätepoliittiseen ohjelmaan tulisi lisätä selkeästi kirjaus siitä, että ohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi kiinnitetään myös erityistä huomiota palveluiden saavutettavuuteen harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien alueilla.

Jätteen sekä ruokahävikin määrän vähentämiseen liittyvät tavoitteet kunnan toiminnassa ovat kannatettavia. Seurannan tulee olla kuitenkin mahdollisimman helppoa, visuaalista ja kannustavaa. Jätteen määrän seurannassa voitaisiin hyödyntää Jätekukon kunnille tarjoamaa raportointipalvelua, jonne voisi ajatella myös liitettävän mahdollisesti ruokahävikin seurannan.

Edellinen ohjelma ei kaikkien kuntien osalta toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Nyt ohjelmaan on lisätty ohjelmakauden aikainen seuranta seurantaryhmineen. Lisäksi voidaan käynnistää yhteishanke, jonka avulla jätepoliittisen ohjelman toimenpiteet saadaan vietyä kuntien toimintaan. Nämä esitetyt toimenpiteet ovat erittäin kannatettavia.

Lieksan kaupunki kiinnittää ohjelmassa huomiota siihen, että kehittyvät ja kasvavat matkailukohteet huomioitaisiin jätepoliittisessa ohjelmassa. Matkailukohteiden kausivaihtelut ovat huomattavia, minkä takia jätteiden kierrätyksen ja keräämisen olisi pystyttävä joustamaan tarvittaessa sen mukaisesti. Toisaalta jätteiden kertyminen ei ole aivan samanlaista koostumukseltaan kuin tavallisilla asuinalueilla. Vastuullisen matkailun merkityksen korostuessa matkailukohteiden jätteiden kierrätyksen ja keräyksen toteuttaminen on myös elinkeinopoliittinen kysymys. Lieksan kaupungin alueella erityisesti Kolin alue ja mahdollisesti Ruunaan alue ovat merkittävästi kehittymässä, minkä takia Lieksan kaupunki kiinnittää asiaan erityistä huomiota.

Lieksan kaupunki kannattaa Savo-Pielisen jätelautakunnan yhteistoiminta-alueen kuntien yhteistä jätepoliittista ohjelmaa sekä siihen asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä, mutta pyytää ohjelman jatkovalmistelussa kiinnitettävän huomiota esityslistan tekstissä esitettyihin asioihin.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon jätepoliittinen ohjelma vuoteen 2030 -luonnoksesta Savo-Pielisen jätelautakunnalle.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon jätepoliittinen ohjelma vuoteen 2030 -luonnoksesta Savo-Pielisen jätelautakunnalle.
Lisätietoja	Ympäristönsuojelusihteri Tuula Tirronen, p. 040 1044 795, sähköposti tuula.tirronen@lieksa.fi